

PŘÍLEŽITOSTI PRO ROZVOJ KARIÉROVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČR

Petr Chaluš, Euroguidance centrum Česká republika

Dlouhodobě je v odborné veřejnosti v ČR diskutován rozvoj kariérového vzdělávání ve školách a zejména v rámci regionálních projektů z evropských fondů (iKAP) vznikají i nové metodiky, rámce, webové nástroje pro podporu kariérového poradenství a kariérového vzdělávání ve školách. V rámci přípravy Strategie vzdělávání 2030+, která je stále ještě diskutována v ČR a návazné revize kurikula (RVP), se otevírá příležitost pro hlubší změnu systémovou a ukotvení kontinuálního kariérového vzdělávání v rámci kurikula. Ze současné pracovní verze (červenec 2020) materiálu diskutované Strategie se můžeme dočíst: *“Součástí RVP bude systematická práce na kariérovém rozvoji každého žáka a posilování jeho profesní identity a vazby s oborem vzdělání. Cílem je omezení předčasného ukončení studia a „cestování mezi obory“. V rámci těchto aktivit se zaměříme nejen na roli kariérového poradenství ve školách, ale i na rozvoj dovedností pedagogů podporovat žáky v dokončení studia a v rámci jeho přechodu na trh práce.”*

Při NPI ČR vznikla pracovní skupina pro rozpracování kariérového vzdělávání, kariérového rozvoje v kurikulu v kontinuu od předškolního až po střední vzdělávání v nejbližších letech, dle harmonogramu rámcově definovaném Strategií. Zcela aktuální příležitostí je také důraz na digitální gramotnost v kurikulu a digitalizaci ve vzdělávání, kdy byl zpracován návrh na rozšíření očekávaných výstupů v tematické oblasti Svět práce o digitální rozměr - kariérové e-portfolio. Prostor pro odbornou diskuzi bude i v rámci evropské konference Euroguidance v Praze 20.-21. listopadu, která proběhne ve spolupráci s ČZU v Praze.

V rámci podkladové studie ke vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (NÚV, 2019) vznikly mimo jiné i SWOT analýzy a návrhy na rozvoj kariérového vzdělávání. Aktualizovaná verze SWOT autorem (Petr Chaluš, 2020) obsahuje v oblasti příležitostí i aktualizované náměty na rozvoj kurikula:

Silné stránky:

- *vazba na klíčové kompetence v RVP*
- *pracovní kompetence v RVP: “... využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření ... ”*
- *povinný tematický okruh Svět práce Svět práce s hodinovou dotací “Žák se orientuje v pracovních činnostech vybraných profesí. Posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy. Využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání. Prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce.”*
- *vazby na další výukové oblasti, jako je Osobnostní a sociální výchova, Člověk a společnost, aj.*

- *rámcové vymezení kurikula, které umožňuje aktivním školám kreativní přístup k rozvoji této oblasti*

Slabé stránky:

- *důraz na oblast je rozmělněn mezi více oblastí bez uceleného rámce kariérového rozvoje dětí*
- *nízká hodinová dotace – rozsah tematického okruhu Svět práce je pouze 2 roky (zejména 8. ročník) a může být pojímán spíše informativně a na přechod na SŠ než jako rozvoj kompetencí*
- *praktické činnosti a témata v oblasti Člověk a svět práce na 1. stupni nemají návaznost na kariérový rozvoj*
- *pouze průřezové téma na SŠ*
- *nedostatečná metodická podpora kariérového vzdělávání ve školách*
- *nedostatečná koordinace na úrovni školy*
- *nedostatečně jasné vymezení významu kariérového rozvoje v RVP a chybí propojení na hlavní cíle vzdělávání, které uplatnění v životě a práci vymezují*
- *tlak na akademické výsledky a výkon, který vede k podcenění výuky této oblasti a omezuje prostor na rozvoj kompetencí*
- *administrativní a organizační omezení flexibilního propojení života školy se životem a světem práce mimo školu*
- *malá podpora zapojení rodičů do vzdělávání v této oblasti ve škole*

Příležitosti:

- *příprava strategie 2030+ a revizí kurikula - posílit tematickou oblast „svět práce“ a rozvoj kariérových kompetencí, ve vztahu s osobnostním a sociálním rozvojem, rozšířit aktuální časový rámec (1 hodina týdně u základního a středního vzdělávání)*
- *ukotvit kontinuum kariérového rozvoje v celoživotních rámcích i ve výsledcích učení - od předškolního vzdělávání, přes školní, SŠ, VŠ, až po vzdělávání dospělých*
- *rozpracovat propojení na celé školní kurikulum, kdy většina vzdělávacích oblastí a kompetencí by měla mít vazby na téma svět práce a kariérový rozvoj*

Rizika:

- *příliš rychlé změny trhu práce, na které nestačí změny v kurikulu reagovat*
- *rostoucí sociální rozdíly mezi rodinami dětí a jejich příležitostmi*
- *tlak na měřitelné výsledky vzdělávání celkově, který upřednostňuje zapamatované informace měřitelné testem*
- *nedostatečně informace a předsudky o světě práce, tlak na obsazování neperspektivních volných míst na pracovním trhu mladými lidmi, kteří tak předčasně odcházející ze vzdělávacího systému do zaměstnání*
- *politický důraz technické vzdělávání*

Verze SWOT prezentovaná autorem v posterové sekci konference IAEVG 2019 v Bratislavě:

CZECH CAREER EDUCATION CURRICULUM - HOPE FOR DEVELOPMENT

BASED ON STUDY FOR NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION, ROUND TABLES, EXPERTS WORKING GROUP MEETINGS

INTRODUCTION

Educational area *"Man and the World of Work"* In the Czech curriculum partly supports career development through one topic *"World of Work"* Expected outcomes under the topic are: *"become oriented in the work activities of selected professions; evaluate his/her potential when selecting a suitable profession and professional training; make use of professional information and advisory services for the selection of appropriate education; show in model situations the ability to present himself/herself when entering the labour market."*

S	W	O	T
<p>STRENGTHS</p> <p>Working Competencies: "... uses his or her knowledge acquired in the various educational areas for the benefit of his or her own development and preparation for the future; makes well-founded decisions regarding his or her future studies and/or profession ...</p>	<p>WEAKNESSES</p> <p>Topic "Worl of Work" is realised mainly during the last years of basic education. Schools can go through topic very quickly and to be focused only on the transition to secondary level of education. Competencies are more declared than implemented in school practices.</p>	<p>OPPORTUNITIES</p> <p>Debate about curriculum seems open for possibility to recognize career development as a important part of curriculum and to create more space for continual development of career competency from beginning to the end of school education.</p>	<p>THREATS</p> <p>In curriculum development of the area could be higher priority supporting technical and financial skills more than holistic career development.</p>

PETR CHALUS · PETRCHALUS@GMAIL.COM LINK TO THE STUDY: [HTTP://WWW.NUV.CZ/FILE/3609](http://www.nuv.cz/file/3609)